

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen

Het fundament

Maak kennis met ons actieplan MVOI:

Klimaat

Circulair (inclusief biobased)

Internationale Sociale Voorwaarden (Ketenverantwoordelijkheid)

Diversiteit en inclusie

Social return

Milieu (inclusief biodiversiteit)

Colofon

Inhoud: Team Inkoop gemeente Helmond

Ontwerp: Nancy van Loenhout

September 2023

Waarom Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen?

We willen dat inwoners van Helmond, nu en in de toekomst, hier gezond en gelukkig kunnen leven. Daarom is het nodig dat we zuinig zijn op ons milieu, klimaat én op onze sociale omgeving. Ook is het nodig dat we meegaan in de steeds sneller veranderende wereld. Als gemeente hebben we hierin een duidelijke verantwoordelijkheid. We willen voorop gaan in deze beweging en een voorbeeldrol aannemen naar anderen om ons heen. Niet voor niets hebben we de ambitie om in 2030 als stad klimaatneutraal te zijn, willen we 50% minder primaire grondstoffen verbruiken in 2030 en een circulaire economie in 2050. Daarnaast willen we dat alle mensen mee kunnen doen en streven we naar een diverse en inclusieve samenleving. Deze doelstellingen zijn gerelateerd aan onze Strategische Agenda en sluiten aan bij het Ambitieakkoord van de gemeente Helmond. Bovendien dragen ze bij aan het realiseren van de wereldwijde Sustainable Development Goals, ook wel Global Goals genoemd, die zijn opgesteld door de Verenigde Naties.

Wat is Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen?

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is opdrachtgeven en inkopen met de meest positieve milieu-, maatschappelijke en economische effecten die mogelijk zijn gedurende de volledige levenscyclus. MVOI is geen doel op zich. Het is een middel dat bijdraagt aan het realiseren van de duurzaamheidsambities van onze organisatie. Met jaarlijks tenminste € 150 miljoen aan inkoopuitgaven kunnen we écht impact maken. Om dit te ondersteunen en om hier richting aan te geven, hebben we in november 2022 het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen ondertekend. Het doel van dit Manifest is het verbinden van overheden en andere partijen en het stimuleren van ambitieus maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap en inkopen.

Aan dit Manifest zijn zes thema's gekoppeld. Alle zes de thema's krijgen een plaats in dit actieplan. We bekijken per groep van producten, diensten en werken welke thema's passend zijn en wat we er al aan doen. De zes thema's zijn:

Milieu (inclusief biodiversiteit): het tegengaan van milieuverontreiniging, mede ter bescherming van de biodiversiteit.

Klimaat: het tegengaan van klimaatverandering, vooral door afname van de CO2-uitstoot.

Circulair (inclusief biobased): het helpen opbouwen van een circulaire economie.

Internationale Sociale Voorwaarden (Ketenverantwoordelijkheid): het stimuleren van ketenverantwoordelijkheid van bedrijven. Dat betekent het voorkomen of aanpakken van misstanden op het gebied van arbeidsomstandigheden, mensenrechten en milieu conform de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

Diversiteit en inclusie: het stimuleren van een diverse en inclusieve samenleving en bedrijfsleven waarin iedereen wordt behandeld en beoordeeld op wat ze kunnen en niet op wie ze zijn, van wie ze houden, waar ze vandaan komen of wat ze geloven.

Social Return: het bieden van eerlijke kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in lijn met het streven naar een diverse en inclusieve samenleving.

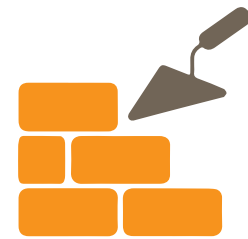

Doel actieplan

Het doel van het actieplan MVOI is het concreet maken van MVOI binnen onze gemeente. Hierdoor kunnen we meer en betere resultaten behalen op gebied van duurzaamheid.

Waaruit bestaat het actieplan?

Het actieplan bestaat uit twee delen:

1. Fundament:

bevat onder meer een algemeen deel met een toelichting op het onderwerp, de Helmondse ambities en de procesafspraken. Dit fundament wordt alleen gewijzigd als daar aanleiding voor is.

2. Jaarplannen:

in de jaarplannen maken we concreet welke acties we gaan uitvoeren en welke aanbestedingen we gaan inzetten om onze doelstellingen te realiseren. Daarnaast nemen we op wat we al goed (blijven) doen. Deze jaarplannen worden jaarlijks geactualiseerd en gepubliceerd.

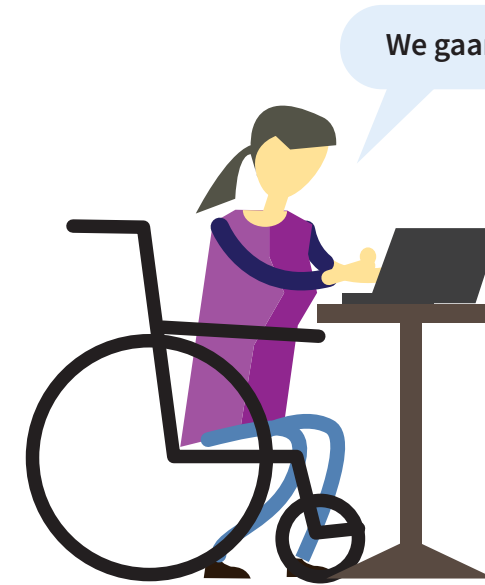
Hiermee zorgen we voor de langere termijn voor kaders en duidelijkheid en voor de kortere termijn voor concreetheid en flexibiliteit.

Wie heeft welke rol?

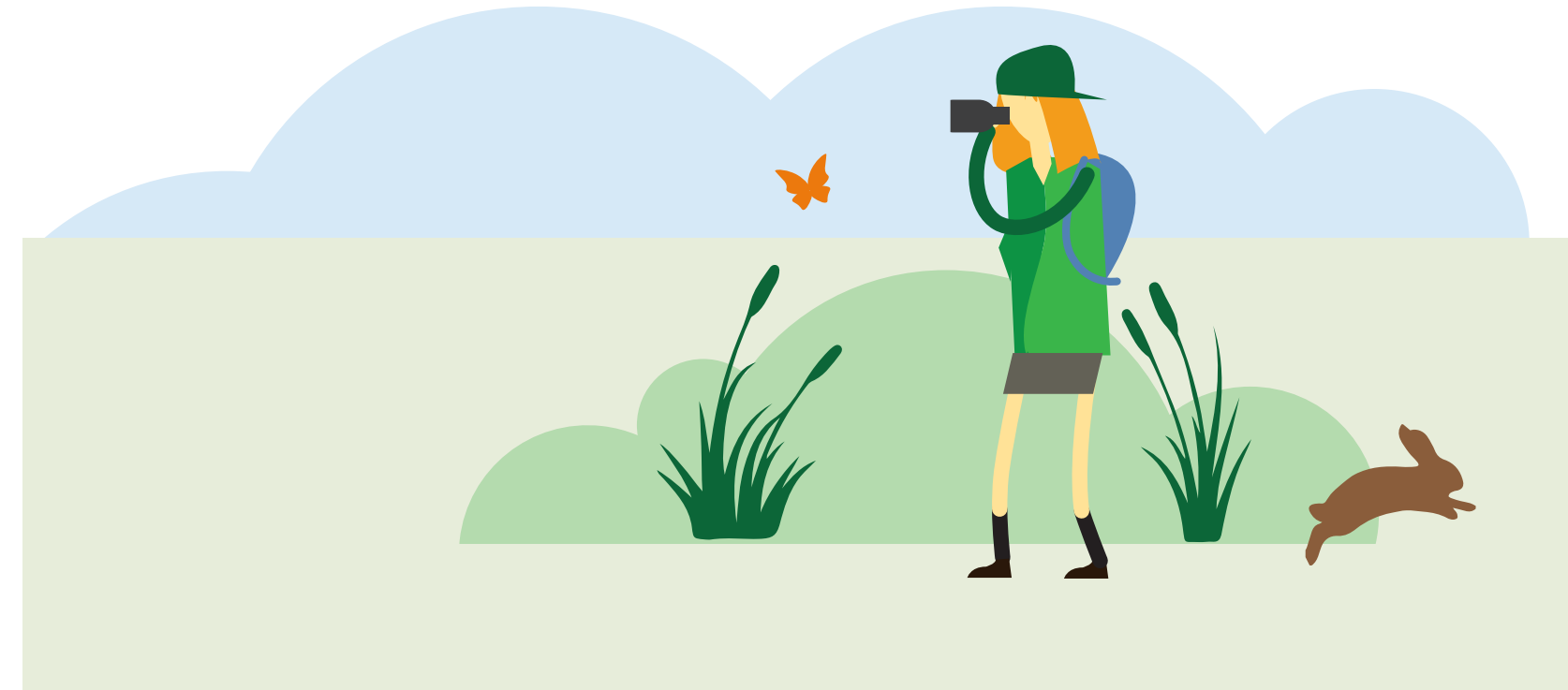
MVOI is niet alleen van Inkoop. Inkoop heeft een rol als 'aanjager' van MVOI. Waar mogelijk initieert en ondersteunt Inkoop om zo maatschappelijk verantwoord mogelijk opdracht te geven en in te kopen. Het resultaat valt of staat met de keuzes die (eerder) in het proces gemaakt worden. Om echt impact te maken, is het nodig dat alle niveaus van onze organisatie bij MVOI betrokken zijn. Daarom is ten opzichte van het (vorige) Manifest MVI de 'O' van opdrachtgeven toegevoegd. In het proces dat begint met een behoefte tot en met het invullen van die behoefte spelen vaak meer afdelingen een rol. Iedere afdeling beïnvloedt op haar eigen wijze het proces en bepaalt hierdoor mede of en in welke mate maatschappelijk verantwoord wordt ingekocht. Iedere afdeling draagt dan ook verantwoordelijkheid voor MVOI.

Hoe gaan we te werk?

- We **sluiten aan** bij **interne** ambities, doelstellingen, beleid en projecten (zoals het Ambitieakkoord 2022-2026 en de Ambitie 2040 van de gemeente Helmond)
- We leggen de **focus** op zaken waarmee we snel stappen kunnen zetten of op zaken waarbij we **impact** kunnen maken
- Bij de uitvoering van MVOI hanteren we het principe '**pas toe of leg uit**'
- We nemen acties op waarmee we **concreet** aan de slag kunnen
- We richten ons op **verbreding** van MVOI in de organisatie
- We zijn **realistisch**, waarbij capaciteit, middelen en ambities in balans zijn
- We **sluiten aan** bij **externe** initiatieven en systematieken

Hoe vergroot je de kans om MVOI optimaal te laten slagen?

Eind 2016 hebben we het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ondertekend. Binnen Helmond hebben we dus al ervaring met maatschappelijk verantwoord inkopen en het opstellen van een actieplan.

Hieronder sommen we een aantal geleerde lessen op.

Maak het onderdeel van het proces:

- Maak tijd en capaciteit vrij voor MVOI
- Pak MVOI integraal aan door het onderdeel te maken van ontwerp, ontwikkeling of opdracht
- Integreer MVOI in bestaande processen, om MVOI te borgen

Bewustwording helpt:

- Blijf werken aan bewustwording vooraan in het proces
  - Bij opdrachtgevers, beleidsmakers, ontwerpers en ontwikkelaars vooraan in het proces is de beïnvloedingsruimte voor MVOI aanzienlijk groter dan achteraan in het proces bij inkoop
- Met MVOI maak je impact; je staat zelf aan het roer om er een succes van te maken
- Benader MVOI vanuit de volledige levenscyclus ('total cost of ownership' of 'life cycle costing') en maak er op het juiste moment middelen voor vrij

Zoek de samenwerking:

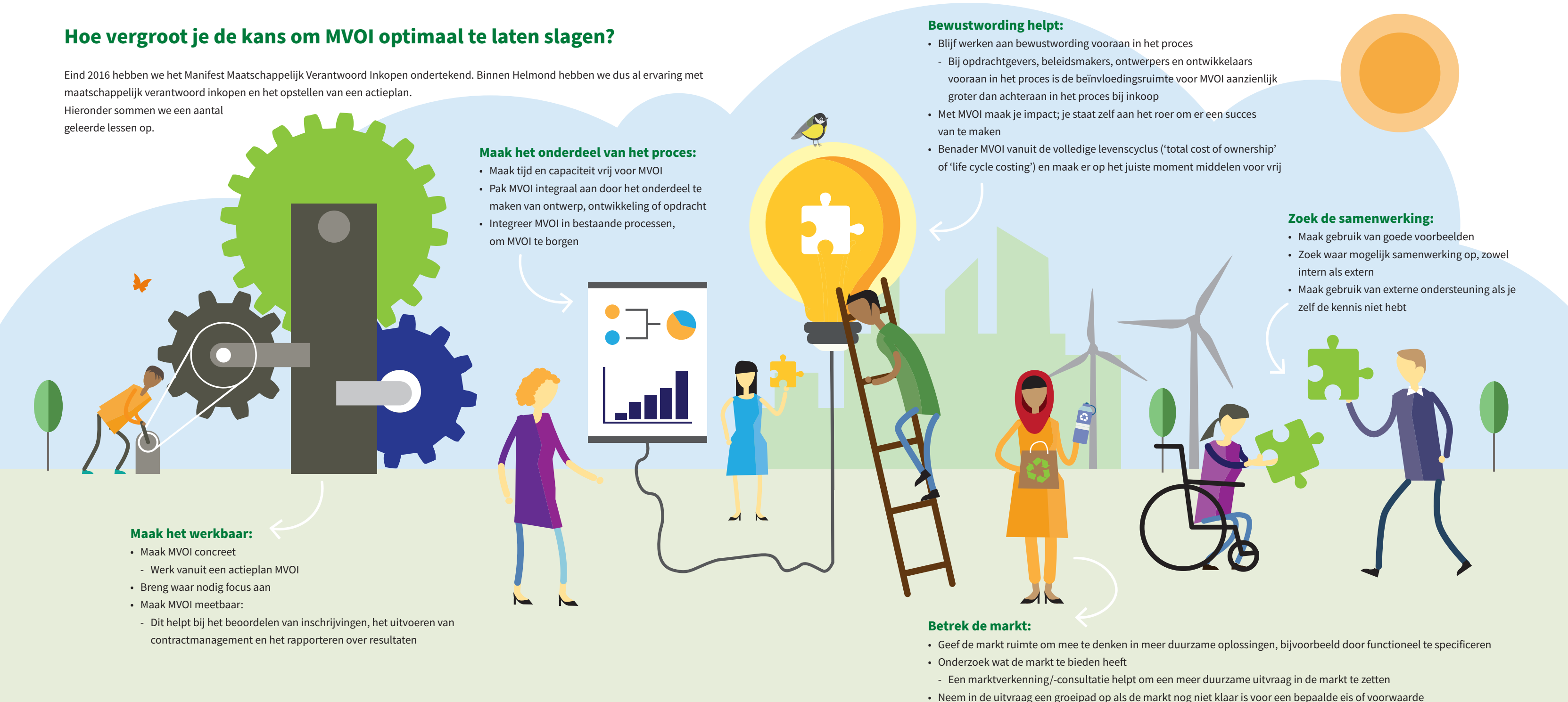
- Maak gebruik van goede voorbeelden
- Zoek waar mogelijk samenwerking op, zowel intern als extern
- Maak gebruik van externe ondersteuning als je zelf de kennis niet hebt

Maak het werkbaar:

- Maak MVOI concreet
  - Werk vanuit een actieplan MVOI
- Breng waar nodig focus aan
- Maak MVOI meetbaar:
  - Dit helpt bij het beoordelen van inschrijvingen, het uitvoeren van contractmanagement en het rapporteren over resultaten

Betrek de markt:

- Geef de markt ruimte om mee te denken in meer duurzame oplossingen, bijvoorbeeld door functioneel te specificeren
- Onderzoek wat de markt te bieden heeft
  - Een marktverkenning/-consultatie helpt om een meer duurzame uitvraag in de markt te zetten
- Neem in de uitvraag een groeipad op als de markt nog niet klaar is voor een bepaalde eis of voorwaarde

Procesafspraken

Een goede borging in de organisatie is van cruciaal belang om MVOI te laten slagen. Het zorgt ervoor dat MVOI minder vrijblijvend is en dat MVOI in de organisatie verbreed wordt. Daarom hebben we procesafspraken gemaakt, die een jaarlijkse cyclus vormen.

De procesafspraken voor het opstellen van de jaarplannen zijn:

- De materiedeskundigen stellen jaarlijks, samen met de MVOI-adviseurs, MVOI-acties per cluster op. Daarbij nemen zij voldoende ambitieniveau en haalbaarheid mee.
- De verantwoordelijk manager beoordeelt de acties en vult deze eventueel aan.
- De verantwoordelijk manager legt de acties aan de verantwoordelijk wethouder voor en zij beoordelen en accorderen deze. Ook zij letten op voldoende ambitieniveau en haalbaarheid.
- Na accordering bundelen de MVOI-adviseurs de acties en aanbestedingen in het eerstvolgende jaarplan.
- De MVOI-adviseurs leggen het jaarplan ter vaststelling voor aan het college.

De procesafspraken voor het rapporteren over en het evalueren van de jaarplannen zijn:

- De MVOI-adviseurs verzorgen periodiek, afhankelijk van wat nodig is, een terugkoppeling aan de portefeuillehouder Inkoop over de voortgang van de acties.
- Als een actie niet kan worden uitgevoerd, dan meldt de verantwoordelijk manager dit zo snel mogelijk aan de verantwoordelijk wethouder. Samen komen zij tot een passende oplossing.
- De MVOI-adviseurs evalueren jaarlijks met de materiedeskundigen en managers het jaarplan. Deze evaluatie geldt als input voor het volgende jaarplan.
- De MVOI-adviseurs stellen jaarlijks een evaluatieverslag op en leggen deze ter kennisgeving aan het college voor.

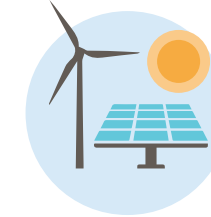

Inhoud jaarplannen

In de jaarplannen geven we weer wat we al (goed) doen, wat we (goed) blijven doen en wat we gaan doen. Als uitgangspunt hanteren we de zes clusters uit de MVI-criteriatool:

Automatisering en telecommunicatie

Energie

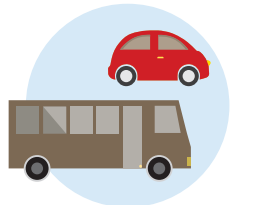
Grond-, weg- en waterbouw (GWW)

Kantoorfaciliteiten en diensten

Kantoorgebouwen

Transport en vervoer

Deze zes clusters bevatten elk twee of meer productgroepen. Voor deze productgroepen zijn onder meer concrete eisen en subgunningscriteria op het gebied van MVOI beschikbaar (in de MVI-criteriatool). Per cluster bekijken we welke thema's we bij welke productgroep gaan toepassen. Omdat een relatief groot deel van de Helmondse inkoopuitgaven naar leveringen en diensten in relatie tot het Sociaal Domein gaat, voegen we dit ook als cluster toe.

Bij de jaarlijkse uitwerking van de acties per cluster kiezen we ervoor om vanuit de Helmondse ambities doelen te formuleren. Vervolgens beschrijven we hoe we deze doelen gaan bereiken en welke concrete acties we daarvoor gaan uitvoeren. Deze acties voeren we in het betreffende jaar uit. Voor het eerstvolgende jaar plannen we per cluster nieuwe acties, eventueel op basis van nieuwe doelen en een beschrijving hoe deze doelen bereikt gaan worden.

Bij het ene cluster zijn we als organisatie verder op het gebied van MVOI dan bij het andere cluster. Dit geldt ook voor de zes thema's. Bovendien kunnen we bij het ene cluster meer impact maken dan bij het andere cluster. Dit zorgt voor focus. Daarom is het ene cluster uitgebreider uitgewerkt dan het andere cluster. Bij de minder uitgebreid uitgewerkte clusters gaan we jaarlijks werken aan (een verdere) borging van MVOI.

Gemeente Helmond

